

Edificis vinculats al poblament

ALBERG, L'

1931. En el nomenclàtor d'aquest any consta que era el Quarter de la Guàrdia Civil, amb la casa núm. 62, Quarter 1, propietat de l'Ajuntament.

AHMA

1941. l'Ajuntament d'Arbúcies sol·licita autorització per vendre l'edifici i invertir el producte de la venda en la construcció del pont de Nostra Senyora de la Pietat. El nou propietari va adequar l'edifici que restà com a alberg durant uns anys.

www.pares.mcu.es

ALBERG, casa o altra construcció coberta que serveix d'habitació i recés. 1a. doc. Llull. Del vell alt-alemany HERIBERGA, 'tenda de campament', o més tost de la seva variant gòt. HARIBERGO. En el 'Commonitorium Palladii' (doc. italià del s. X) surt sovint la forma llatinitzada ALIPERGUM amb el significat de 'campament'. Del llenguatge militar, el mot passà a l'ús general i arribà a significar qualsevol casta d'habitació.

(V. I, pàg. 430, *Diccionari Català-Valencià-Balear*, Alcover-Moll)

CAN SERRES

En el Nomenclàtor de 1887, consta com a propietària Nieves Serra.

Actualment és el convent de les Germanes Hospitalàries de la Santa Creu, situat a la Plaça Dr. Turon.

CASA DE LA VILA

11 de març de 1851. L'Ajuntament de la vila d'Arbúcies ha pres el compromís, després d'haver aixecat l'edifici sense el consentiment del rector, per ser terreny propi de l'Església i al costat de la mateixa, d'obligar-se per si i pels que succeiran en els càrrecs, a no destinar l'edifici per altres usos que els peculiars de la municipalitat.

APA

CASAL DE PAU

1988. Les germanes de la Consolació van obrir un centre d'acolliment anomenat Casal de Pau.

CASTELL DE LES AGUDES

6 de gener de 1053. Adelaida, viuda de Borrell de Taravall, dona a la canònica de St. Pere de Vic l'alou que tenia a la vall d'Arbúcies, comtat de Girona. En les afrontacions del terme s'esmenta el castell de les Agudes, "*Kastro de Acutis*", edifici ja desaparegut.

ACV, Pabordia de Gener.

CASTELL MARSANS

1943. El mas can Roca de Joanet és transformat en Castell.

CASTELL, edifici o conjunt d'edificis fortificats, generalment isolat i en lloc elevat, que en els temps feudals servia de residència al senyor o de defensa d'una comarca. Del llatí CASTELLU, diminutiu de CASTRUM, 'campament', 'fortificació'.

(V. III, pàg. 34, *Diccionari Català-Valencià-Balear*, Alcover-Moll)

MARSANS escrit també MARÇANS. Llinatge existent a Barcelona, Igualada, Granollers, etc. Variant de *Marçà*, del llatí MARTIANU, derivat del nom personal MARTIUS.

(V. VII, pàg. 231-232, *Diccionari Català-Valencià-Balear*, Alcover-Moll)

CASTELL DE MONTSORIU

10 de febrer de 1002. Giscafred, fill de Moixó, dona al monestir de St. Cugat del Vallès un alou, situat en el comtat de Girona, en el lloc anomenat Montsoriu o al seu apèndix.

Josep Rius i Serra, *Cartulari de St Cugat del Vallès*. Doc. 363.

1011. En el mateix Cartulari de St. Cugat, consta "*Amati Monti Soricensi*".

12 de novembre de 1017. Ermesenda, comtessa

i viuda del comte Ramon Borrell, va actuar juntament amb altres magnats com a executora del seu difunt espòs. En el testament apareix Amat de Castell de Montsoriu, “*Amato de Castro Surice*”, com a marmessors del comte Borell.

Ordeig R. *Diplomatari de la Catedral de Vic*, (S. XI) Fascicle I, Doc. 787.

1053. Consta com a “*Castro Soriz*”.

Ordeig R. *Diplomatari de la Catedral de Vic*, (S. XI) Fascicle I, Doc. 787.

1251. Trobem esmentat “*Castrum de Monte Suriuo*”.

1259. “*Castri de Monte Surico*”.

1260. “*Castri Montis Siricii*”.

1686. Castell de Montsoliu. Variació lingüística que ha perdurat fins avui.

MONTSORIU, és el nom d'un castell ben conegut del terme d'Arbúcies (la Selva) La forma amb *-l-* és moderna i deguda a una etimologia popular (*mont soliu* o solitari, qualificatiu que escau molt bé al turó que li dona nom).

En mencions anteriors: 1002 *Monte Suriz* (*Cart. St. Cugat II, 10*); 1191 *Monte Suricum* (Alart, *Privilegis*,71); 1194 *Montsuriu*; 1199 *Montesuriz*. Fi del s. XII *Muntsuriu*

(Desclot, *Crònica*); 1362 *Montesiricho i Montseriu*

(Alsius, *Nomencl.* p. 242; 1367) *Montsoriu* (Miret *Castellbò*, p. 259).

(V. V, pàg. 387, *Onomasticon Cataloniae*, J. Coromines)

MONTSORIU, muntanya situada al sud de la vila d'Arbúcies, a 600 m. d'altura i amb un castell antic en el cim. Etimologia de MONTE SIGERICI .

MONTSOLIU, segons Mn. Alcover (BDLIC, IX, 357) del llatí MONTE IPSI OLIVI, ‘muntanya de s’olivera’, però Coromines prefereix veure en *Montsoliu*, una variant de *Montsoriu*, i per tant, un representant de MONTE SIGERICI ‘muntanya de Sigeric.

(V. VII, pàg. 559, *Diccionari Català-Valencià-Balear*, Alcover-Moll)

CASTELL DE TEIS

31 d'agost de 1313. Capbreus dels Dosrius Cartellà. Pere de Prat, de la par. de Riells, reconeix tenir entre altres coses una peça de terra que afronta a cers, la qual fou de Castell de Teys, “*Castil de Teys*”. Es tracta de la torre del Puig de Montfort.

AHMA, Fons marquesos de Castellldosrius.

TEYS, veure TELL, arbre de la família de les tiliàcies, de gran alçada, amb flors hermafrodites blan-

Castell de Montsoriu

Foto: AHMA. Fons MEMGA

quinoses o groguenques, oloroses i fruit globulós o ovoide. Llinatge existent a diferents poblacions amb ambdós noms. Hi ha la variant *Tel* (escrita *Tey*) a Barcelona, Granollers, etc. Del llatí TILIUM. (V. X, pàg. 200, *Diccionari Català-Valencià-Balear*, Alcover-Moll)

TELL, del llatí vg. TILIUS que, en lloc del clàssic TILIA, cal suposar com a base comuna de les formes de totes les llengües romàniques. 1a doc.: 1878, Verdager. (V. VIII, pàg. 381, *Diccionari Català-Valencià-Balear*, Alcover-Moll)

CENTRAL, LA

18 de novembre de 1895. Es fa el pressupost de l'enllumenat públic i particular d'Arbúcies, amb la *Sociedad Elèctrica Ramis Petit, Guillemot i Cia.* de la Central instal·lada dins de la població, que es trobava al carrer Camprodon. Fons patrimonial de can Blanc.

COL·LEGI JESÚS INFANT

Escola per a deficients situada en el pavelló de St. Josep, de les Germanes Hospitalàries de la Santa Creu d'Arbúcies, que després d'uns anys d'estar en actiu es passà on actualment hi ha el TOM (Taller Ocupacional Montsoriu).

COL·LEGI, cos de persones sotmeses a un reglament comú; establiment d'ensenyament primari o secundari; l'edifici on està instal·lat. Pres del llatí COLLEGIUM, del mateix significat. (V. III, pàg. 272, *Diccionari Català-Valencià-Balear*, Alcover-Moll)

COL·LEGI VEDRUNA

22 de juliol de 1845. Apertura de l'escola per a nenes, en els locals de l'Hospital dels Pobres de la parròquia d'Arbúcies, regentada per les Germanes Carmelitas de la Caritat. Ramon Reyero. Col·legi Vedruna. Arbúcies, 1845-1995 150è Aniversari. Aixa 7.

CORBADORA, LA

Antiga fàbrica de corbatures. Actualment en estat ruïnós.

CORBADURA, del llatí CURVATURA, referit a un conjunt de peces que es corbaven per a un ús concret. A la *Corbadora* hi treballaven els corbaires, que obraven diferents tipus de fusta, en general l'alzina que treien del bosc. (V. III, pàg. 518, *Diccionari Català-Valencià-Balear*, Alcover-Moll)

ESCOLA DE CERDANS

11 de novembre de 1959. El bisbat de Vic crea una escola mixta en la feligresia de Cerdans, que es radicarà en els baixos de la Casa Rectoral de l'esmentada parròquia.

AHMA

ESCOLA, lloc, edifici, establiment, etc. on s'ensenyava o es comunicaven coneixements. Del llatí SCHOLA, del mateix significat. (V. V, pàg. 267-268, *Diccionari Català-Valencià-Balear*, Alcover-Moll)

ESCOLA DE JOANET

15 de juny de 1972. Decret d'Alcaldia sobre l'adquisició d'un terreny per donar més amplitud al pati d'esbargo de les Escoles de Joanet.

AHMA

ESCOLA DE LLIORS

12 d'octubre de 1956. Cessió atorgada per Josep Regàs i Mataró a favor de l'Ajuntament d'Arbúcies, d'una parcel·la de terreny situada vora el camí del Regàs, d'una superfície de 500 metres quadrats, destinats en caràcter exclusiu a la construcció d'unes escoles públiques nacionals per a nens i nenes.

Fons patrimonial del Regàs de Lliors.

ESCOLES ESTATALS DOCTOR CARULLA

Desembre de 1976. Inauguració del nou edifici escola pública Doctor Carulla. Jordi Pujades, *L'ensenyament en la societat arbucienca (1592-1975)*.

ESCOLES NACIONALS

24 de setembre de 1916. Inauguració de les escoles estatals d'Arbúcies, construïdes sobre un terreny de pertinences del mas Fogueres del Molí, en el lloc anomenat Pla de la Capella.

Jordi Pujades, *L'ensenyament en la societat arbucienca (1592-1975)*

ESCOLES REPUBLICANES

Setembre de 1937. S'acaba de construir el nou edifici escolar, obra de l'arquitecte Isidro Bosch. El grup escolar va rebre el nom del desaparegut Francesc Macià.

Jordi Pujades, *L'ensenyament en la societat arbucienca (1592-1975)*

ESCOLES VELLES

Situades al carrer de l'Estenedor de la vila d'Arbúcies, sobre un terreny cedit per M. Dolors Pasqual de Roquer. Les obres començaren el novembre de 1864 i l'edifici fou acabat l'agost de 1865.

Jordi Pujades, *L'ensenyament en la societat arbucienca (1592-1975)*

ESGLÉSIA DE SANT ALBÍ / SANTA ALBINA

23 de maig de 1074. Donació a favor de l'Església de Vic, d'un alou en el comtat de Girona i en la

parròquia de Sta. Maria de Lliors, que afronta a migdia amb St. Albí, *'in Sto Abino'*

ACV, Pabordia de Gener doc. núm. 12.

ESGLÉSIA, congregació formada pels seguidors d'una determinada doctrina de la religió cristiana. Té diferents variants: *glésia*, doc. a. 1242; *esglea*, doc. a. 1307; *esgleya*, doc. a. 1329; *sgleya*, Desclot, Cròniques i més modernament *iglésia*.

(V. V, pàg. 345, *Diccionari Català-Valencià-Balear*, Alcover-Moll)

GABELLA, LA

21 de març de 1683. Acta del Comú: "*per quan sea resolt que per quitar lo censal de quatre centes lliuras que la universitat ha manllevat al capbreu de Vich li arrendi la Gavella de la present vila*".

AHMA, llibre del Comú.

GABELLA, magatzem on es guardaven i expenien els gèneres estancats, especialment la sal, de la qual es pagava un impost consistent en l'obligació de comprar-ne determinada quantitat per cap o de pagar un tant damunt la que es treia dels magatzems on estava estancada. Probablement prové de l'àrab KABALA, 'impost', però és dubtosa aquesta etimologia si es considera l'àrea de dispersió del mot, que es troba ja de molt antic en provençal, en francès i en italià (francès *gabelle*, provençal *gabela*, italià

Antigues escoles noucentistes
Foto: AHMA. S. Carreras

gabella). Hi ha una hipòtesi sobre si les variants d'aquesta paraula vénen del germànic *gafel*, amb el significat de 'tribut', però aquesta hipòtesi no sembla probable.

(V. VI, pàg. 112, *Diccionari Català-Valencià-Balear*, Alcover-Moll)

GABELLA, 'impost que es posava a certs articles de primera necessitat que, com la sal, solien ser objecte de monopoli', 'aplec de gent que s'entenen per monopolitzar un objecte, o apoderar-se'n, amb finalitat mirada com a més o menys abusiva', de l'àrab QABALA 'adjudicació d'una terra o altre objecte de valor, mitjançant el pagament d'un tribut', 'llogar o fer-se adjudicar una terra'. 1a doc.: document de 1285.

(V. IV, pàg. 246, DECLC; J. Coromines)

HOSPITAL DELS POBRES

9 d'agost de 1786. Fundació del Sant Hospital dels Pobres Malalts d'Arbúcies. El Rn. Dr. Josep Torrent i Saleta, fill d'Arbúcies, canonge i catedràtic al Seminari de Girona, cedeix en una escriptura davant notari, una casa amb un hort, situada en el carrer anomenat de Magnes i un capital de 400 lliures barceloneses, per fundar un hospital i mantenir-lo.

APA, Lligall Hospital.

HOSPITAL, casa on es recullen pelegrins, pobres o malalts; en el Blanquerna, Llull, es diu: "Sia feyt e heretat un *espital* on sien procurats los pobres des-poderats". Pres del llatí HOSPITALE, 'alberg de forasters'.

(V. VI, pàg. 557-558, *Diccionari Català-Valencià-Balear*, Alcover-Moll)

HOSPITAL DEL SORRALL

6 de gener de 1714. Sepultura d'un minyó dels soldats flamencs i espanyols, que deixaren a l'Hospital del Sorrall.

APA, llibre d'Òbits.

LLEONART, CAN 1808. Casa situada en el carrer del Damunt número 1, reformada el 1898.

Abans anomenada casa Gran d'en Rafart, i més antigament mas Rafart.

MONUMENT A LA SANTA MISSIÓ 1950

Es troba al costat de la capella de la Pietat.

MONUMENT, ant. vulg *moniment*. Obra edificada per perpetuar el record d'una persona o cosa memorable, que pot ser com a obra d'art o com a indicadora d'una cultura o d'un fet històric. Pres del llatí MONUMENTUM; En llatí ja es troba la forma MONIMENTUM, de la qual procedeix el nostre *moniment*.

(V. VII, pàg. 560, *Diccionari Català-Valencià-Balear*, Alcover-Moll)

MONUMENT A "LOS CAIDOS POR DIOS I POR ESPAÑA"

Va tenir el seu primer emplaçament a la "Plaza de José Antonio Primo de Ribera", després es traslladà al costat de la capella de la Pietat, i el primer Ajuntament democràtic el desmontà i col·locà un monòlit al cementiri, en memòria de tots els arbúciens que havien mort en la guerra civil.

MONUMENT AL SAGRAT COR

11 de novembre de 1962. Benedicció del monument del Sagrat Cor amb motiu de la Santa Missió i en acció de gràcies de la família Pons.

PALAU FELMIR

900. "*Palacio Felmiro*". Centre administratiu de la vall d'Arbúcies.

PALAU FELMIR, podria ser un més dels noms formats amb el mot *Palau* + complement o determinatiu.

(V. VI, pàg. 133, *Onomasticon Cataloniae*, J. Coromines)

FELMIR i FELMIRO, nom propi. Està documentat l'any 1048, en l'acta de consagració de l'església de Sant Salvador d'Àger.

http://www.onomastica.cat/sites/onomastica.cat/files/o2_benet.PDF

RECTORIA D'ARBÚCIES

10 de juny de 1710. És la segona època de quatre-centes lliures en què el Rn. Francesc Pujals, rector d'Arbúcies, ha donat a Salvador Regàs, per la compra de la casa del carrer del Vern, actual rectoria.

RECTORIA, casa on viu i despatxa el rector d'una església o parròquia. Territori que està sota la jurisdicció d'un rector. Derivat de RECTOR.

(V. IX, pàg. 247, *Diccionari Català-Valencià-Baleàric*, Alcover-Moll)

RECTORIA DE CERDANS

1711. El prior secular de St. Llorenç del Munt, Francesc Rocamora, féu la nova casa rectoral adossada a l'església de St. Cristòfol de Cerdans.

ADV, Fons del monestir de St. Llorenç del Munt.

1931. El bisbat de Vic és el propietari de la casa núm. 38, Quarter, 4.

AHMA, Nomenclàtor d'Arbúcies.

RECTORIA DE JOANET

25 de desembre de 1598. En el llistat de delmes i primícies de la parròquia de St. Mateu de Joanet, que presten els seus masos, s'esmenta que la riera de la Rentadora arriba fins al davant de la Rectoria.

ADV, Fons parroquial de Joanet.

RECTORIA DE LLIORS

1 de març de 1404. El bisbe de Girona ha conferit la Rectoria de Sta. Maria de Lliors, vacant per òbit d'Arnau Sarriera, a Narcís Vallmanya.

ADG, V-112- 04246.

RECTORIA DE SANT PERE DESPLÀ

4 de desembre de 1581. Capbreus de les rendes de la Rectoria d'Arbúcies. Salvi Ferrer, pagès de St. Pere Desplà, reconeix tenir sota domini directe del rector d'Arbúcies una casa junt al seu mas, a prop de l'església de Sant Pere Desplà, que antigament era Rectoria .

AHMA, Fons patrimonial dels marquesos de Castellosrius.

RECTORIA VELLA DE CERDANS

Aquesta rectoria actualment està derruïda i es troba dins la propietat del Mataró, un xic allunyada de l'església.

RECTORIA VELLA o DEL VERN

19 de febrer de 1340. Establiment atorgat per Arnau de Ripayàs, clergue, a favor d'Arnau de Rieres, de la Cellera d'Arbúcies, d'un tros de terra situat en el lloc anomenat Josep, que afronta a tramuntana, en part, amb la rectoria del Vern. (Aquesta rectoria es trobava entre el que avui és carrer de St. Jaume i Carrer Estret.

APA, lligall Benefici de la Marededéu

ROQUER, EL

Actualment és un casal senyorial, d'estil Noucentista, situat dins el casc urbà, en el carrer Santiago Geli, 1. L'origen del seu llinatge es remonta al segle XIII, per una concessió del rei Jaume I. És una possessió dels Roquer-Lambert, que va passar posteriorment a la família Garolera, actual propietària. L'edifici actual és reformat l'any 1950, segons la data inscrita al rellotge de sol. La casa va ser incautada durant la Guerra Civil i va acollir nens madrilenys afectats pel conflicte. Amb tot, el més remarcable són els jardins, visitables només un parell de vegades a l'any, que compten amb arbres monumentals molt notables, com un cedre de l'Himalaia o la magnòlia del Roquer, entre d'altres.

<http://www.poblesdecatalunya.cat/element.php?e=6504>

TORRE BEUA DEL CASTELL DE MONTSOLIU

Juliol de 1669. Concòrdia entre el rector d'Arbúcies i el de St. Feliu de Buixalleu per la Torre Beua de la muntanya de Montsoliu, tot dret a la resclosa del molí de n'Horta, quan la cara de tramuntana era d'Arbúcies.

APA, Lligall de delmes.

TORRE, anteriorment escrit també *torra*, és una construcció cilíndrica o prismàtica més alta que

ampla, aïllada o sobresortint d'una edificació, i que serveix per protegir una ciutat, castell o casa, per a mirar a gran distància, per a tenir-hi instal·lades campanes o rellotge. Es troba la variant ortogràfica *tore, tora*, en un document de l'any 1092. Del llatí **TURRE**.

(V. X, pàg. 376, *Diccionari Català-Valencià-Balear*, Alcover-Moll)

BEUDA, probablement d'origen pre-romà. Els documents antics donen aquestes variants del nom: *Beute, Beue, Boveta, Beiuta i Bebeta* (a. 1002); *Beuda* (a. 1020); *Bevita* (a. 1027); *Belda* (a. 1362).

(V. II, pàg. 467, *Diccionari Català-Valencià-Balear*, Alcover-Moll)

BEUDA, segons un document citat per Alart de 1636, provindria del llatí **BIBITUS** 'begut', conservat en l'occità anterior *beut* o *beude*, cast. ant. *bebdo* després *beudo, beodo*. Avui subsisteix com a cognom valencià i alacantí, però també s'havia usat viu en el Rosselló.

(V. I, pàg. 788, *DECLC*, J. Coromines)

TORRE DE LES BRUIXES Nom modern de la torre annexa al castell de Montsoriu, a la part de tramuntana. Anomenada també torre del Polvorí i al segle XVII torre Beua.

BRUIXES. Les bruixes i bruixots han estat sempre objecte de gran temor i adversió en la nostra terra. Aquesta torre està relacionada amb la bruixeria, segons les llegendes.

És d'etimologia desconeguda, però en un document medieval escrit en llatí i citat per Du Cange, surt la forma **BROXAE** com a sinònim de 'fetilleres'. L'origen de *bruixa* és encara avui un enigma.

(V. II, pàg. 692, 694, *Diccionari Català-Valencià-Balear*, Alcover-Moll)

TORRE CASALS

1931. Maria Caritat Casals i Saurina consta com a propietària d'aquesta casa, la façana de la qual està datada a l'any 1871. Actualment és el restaurant les Magnòlies.

AHMA. Nomenclàtor de 1931.

TORRE DE MONTFORT

Es troba al Turó de Montfort, abans Turó de Masana, al cim del qual hi ha restes d'una torre vigia circular, amb una muralla baixa al voltant.

MONTFORT o **MONFORTE**, v. **NONASP/NOMPOT**. Aquest últim és un nom important i ben antic, conservat sens dubte des de temps ibèrics, que dona nom a una vila d'Alacant, avui dita *Monforte*, però el seu nom antic era *Nompot*, o almenys aquesta és la forma com l'anomena sempre la Crònica de Jaume I. *Nompot* era una forma del llenguatge pre-islàmic. Com que l'àrab no posseeix el so de *p*, en progressar l'arabització hi alteraren la *p* en *f*. El participi aràbic es fa amb *-mo. -ma* i això dona una forma *manfot*. En la documentació es veuen les formes intermèdies *Nompote, Monfot* i finalment, *Monforte*.

(V. V, pàg. 471-472, *Onomasticon Cataloniae*, J. Coromines)

TORRE MITJANA

2 de març de 1330. Establiment atorgat per Bernat, vescomte de Cabrera, a favor d'Arnau de Puig, de la Torre Mitjana que està en el Puig de Montsoriu, junt al castell del mateix nom.

AHMA

TORRE DEL POLVORÍ

Nom modern de la torre annexa al castell de Montsoriu, situada a la part de tramuntana. Anomenada també torre de les Bruixes i al segle XVII torre Beua.

POLVORÍ, la torre potser hauria servit de magatzem o edifici on es guardava la pólvora i altres explosius. Derivat de *pólvora*, del llatí **PULVERA**, plural de **PULVIS**, 'pols'.

(V. VIII, pàg. 716, *Diccionari Català-Valencià-Balear*, Alcover-Moll)

TORRE TELEGRÀFICA DE LES ESCAREDES

20 de novembre de 1861. En la línia divisòria de

la demarcació del bisbat de Girona, envers les de Barcelona i Vic, s'esmenta que des del Bordoriol, seguint la carena, es dirigeix a la Torre Telegràfica de les Escaredes.

APA, Notes de Mn. Ramon Banús, rector d'Arbúcies.

ESCAREDES. Alcover-Moll proposa que ve d'un EX-QUAERERE, en el sentit d'*esclarir* i també diu que a Osona i Penedès té el sentit de 'desabrigar, descobert de roba'. M.Lübke comenta que prové d'una arrel germànica en un sentit ben diferenciat, com a verb en forma personal que ja es troba en occità antic i en francès *escarida*. Gamillscheg hi afegeix a part el llatí gal·licà *marcas escarire* 'demarcar els territoris', del francès anterior *escharir* 'assignar, determinar', amb el substantiu abstracte *escharie* i occità anterior *escarida*. També és probable que provingui de *pedra > caredes*, predeït de l'article salat *es*.

(V. III, pàg. 491, DECLC, J. Coromines)

TORRE TELEGRÀFICA DE MONTSORIU

Torre emplaçada on avui la coneixem per Torre de les Bruixes, probablement aprofitada el segle XIX d'una anterior relacionada amb el castell de Montsoriu, que cobria la línia Vic-Hostalric, fent d'enllaç entre la torre de Vilarnau -torre de les Escaredes- i Hostalric.

Irene Caselles, article de la revista *Presència* 1 d'abril de 2005.

TURBINA, màquina de vapor que funciona de manera anàloga a la turbina hidràulica. Pres del francès TURBINE, del mateix significat.

(V. X, pàg. 580, *Diccionari Català-Valencià-Balear*, Alcover-Moll)

TORRE DE VILARNAU 1582. Documentada en aquesta data, està situada als límits d'Arbúcies amb Viladrau. Prop d'aquesta torre es trobava el mas Castell, de la parròquia de Lliors, documentat el 1217. Antoni Caballé i Crivillés. *Catalunya Romànica* vol V p. 232

VILARNAU, llinatge existent a Cornellà, Berga, Barcelona, Collsuspina, Sant Aniol de Finestres, Muntanyola, etc. Del llatí VILLA ARNALDI (nom personal germànic).

(V. X, pàg. 810, *Diccionari Català-Valencià-Balear*, Alcover-Moll)

TURBINA DE CAN BLANC

23 d'abril de 1896. Pressupost del projecte d'instal·lació hidràulica i transmissió de força, en el salt d'aigua que sorgeix del canal de rec de la casa de can Blanch, en terrenys de la seva propietat, en la carretera d'Hoastalric, a dos quilòmetres de distància d'Arbúcies.

1897. Establiment emfitèutic atorgat per Concepció Blanch, a favor de Joaquim de Font, d'un tros de terreny procedent de la finca de can Blanch, amb el dret d'usar i aprofitar tota l'aigua que discorre de la sèquia anomenada del Camp dels Años. 1 d'abril de 1904. Rebut pel rentat de tovalloles de la Turbina i la Central, de 2,60 ptes. que rep Dolors Casals.

Fons patrimonial de can Blanc.

TURBINA, motor hidràulic consistent en una sèrie de paletes corbades disposades al voltant d'un eix, les quals empenyen un corrent d'aigua a pressió que imprimeix a l'eix un moviment de rotació. Pres del francès TURBINE.

(V. X, pàg. 579, *Diccionari Català-Valencià-Balear*, Alcover-Moll)